

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 7

БИЛТЕН

ЈУЛ 2015

САДРЖАЈ

1. Припрема складишта за пшеницу –Дипл.инж. Сандра Милетаковић.....	3
2. Наводњавање повртарских култура-Дипл.инж.Радојка Николић.....	3
3. Уклањање површинских жила и брандуса код младих винограда –Дипл.инж.Живомир Николић.	4
4. Правилан избор живића јагоде за подизање засада – дипл.инж.Радоми Бушатовић.....	5
5. Исхрана јуница од једне до две године старости - дипл.инж.Драган Гуњак.....	6
6. Доминантне цене воћа и поврћа (кванташке пијаце).....	7
7. Доминантне цене живе стоке (сточне пијаце)	8

ЗАШТИТА БИЉА

ПРИПРЕМА СКЛАДИШТА ЗА ПШЕНИЦУ

На подручју Расинског округа, почела је жетва стрних жита (јечам, пшеница, оvas). Обавештавамо пољопривредне произвођаче да пре уношења пшенице, односно лагеровања, треба припремити складишни простор за пшеницу. Пшеница се обично лагерује у магацинима, таванима и другим складиштима.

Напред наведена складишта треба прво испразнити и то тако што ћемо одстранити прошлогодишње остатке лагероване пшенице. После овог механичког чишћења складишта, изводи се «хемијско чишћење» тј. влажна дезинсекција којом се врши уништавање присутних штеточина – инсеката који су заостали на разним местима складишта.

За ову намену, односно третирање складишта, препоручујемо један од инсектицида:

- На бази **MALATION-a** препарати су: **ETIOL TEČNI**; и други. Они се примењују у концентрацији 3% два дана пре уношења пшенице и то третирају зидове и подове складишта
- На бази **PIRIMIFOS-METIL**-а препарат је **ACTELIC-50 EC** који се примењује у количини од 0,75 – 1,5 мл на м² површине складишта и то два дана пре уношења пшенице.
- На бази **DINLORVOS**-а препарати су: **DIFOS E-50, DININ**. Ови препарати се примењују у количини 50-100 мл на 100 м³ празног складишта и то на два дана пре уношења пшенице, на температури изнад 15°C.

ОПШТЕ УПОЗОРЕЊЕ:

Пољопривредним произвођачима се препоручује да се придржавају упутства о примени инсектицида уз мере предострожности о заштити људског здравља, као и животне и радне средине.

Сандра Милетаковић, дипл.инж.

ПОВРТАРСТВО

НАВОДЊАВАЊЕ ПОВРТАРСКИХ КУЛТУРА

За нормалан раст, развој и плодношење повртарске културе захтевају довољно лакоприступачне воде у земљишту, па њеним недостатком биљке из земљишта не могу усвајати хранљиве материје што се одражава и на приносе.

Повртарске културе имају повећане потребе за водом због специфичности грађе и развијености кореновог система као и надземног дела биљака. Већина повртарских биљака има веома развијен надземни део, са крупним и дебелим лишћем које интензивно транспирише велику количину воде. Коренов систем већине повртарских биљака је слабо развијен мале усисне моћи и због тога биљке могу користити воду из земљишта само када је земљиште довољно влажно. Зато се може закључити да без интензивног наводњавања, нема ни рентабилне производње поврћа.

Повртарске културе као што су парадајз, паприка, патлиџан, лубеница и диња, најбоље је наводњавати системом кап по кап, односно без квашења надземних делова биљке. То су културе којима је потребна повећана влажност земљишта, а мања релативна влажност ваздуха. Квашењем надземних делова ових повртарских култура стварају се услови за појаву одређених болести. Свеврсте купусњака, и краставац за оптималан раст и развој захтевају истовремено добру влагу у земљишту и повећану влажност ваздуха и зато је ове повртарске културе најбоље наводњавати кишењем.

Одређене фенофазе раста и развоје биљака захтевају и одређене количине воде. Купус има највеће потребе за водом у фенофази формирања главице. Нижа влажност земљишта успорава формирање главице, те оне остају ситне и меке. Парадајз и краставац треба мање заливати у фенофази цветања, а почетком сазревања треба започети са обилнијим заливањем. У односу на друго поврће, паприка је јако осетљива на недостатак воде у земљишту у току целе вегетације а посебно у фенофази цветања и плодоношења. Обзиром да има плитак коренов систем, заливном нормом треба проквасити слој земљишта око 20-30 цм дубине. За све коренасто поврће важи правило да треба континуирано наводњавати током целе вегетације.

Такође, веома је битно и **време наводњавања**. Најбољи резултати постижу се уколико се наводњава рано ујутро или касно увече јер је тада најмања разлика између температуре воде и ваздуха. Најлошији резултати се постижу ако се наводњава у току дана када су високе температуре ваздуха а наводњава се хладном водом што може да изазове шок код биљака, односно превремено одбацивање плодова, погоршање квалитета плодова и развој болести код биљака.

Повртарске културе треба наводњавати више пута са мањим заливним нормама. Оне су осетљиве на превисоку влажност земљишта због слабе проветрености земљишта. У таквим условима биљке добијају жуту боју, опадају цветови и листови и плодови су ситнији.

Дипл.инж.Радојка Николић

ВИНОГРАДАРСТВО

Уклањање површинских жила и брандуса код младих винограда

При заснивању младог винограда посебну пажњу треба обратити на заштиту спојног места од исушивања и утицаја јаке сунчеве светлости чији би утицај имао за последицу слаб пријем.

Заштита од исушивања постиже се садњом парафинисаних лозних калемова или класичним нагртањем спојног места ситном земљом у виду хумке висине 10-15 цм. Док су калемови односно млади чокоти покривени хумком из виоке односно племенитог дела калема развијају се површинске жиле или водопије. У исто време из подлоге непосредно испод спојног места развијају се површинске жиле које се називју брандуси. Површинске жиле (водопије и брандуси) морају се уклонити зато што троше храну која је намењена развоју дубинских жила. Са развојем површинских жила слабије ће се развијати дубинске жиле, када наступе и дуготрајне суше површинске жиле не могу да обезбеде довољно воде за развој чокота а и саме страдају због велике суше па се може десити да се цео чокот осуши. Жиле које су се развиле из племенитог дела (виоке) може напасти филоксера, што такође може бити узрок пропадања чокота.

Уклањање површинских жила обавља се два пута у току вегетације. Прво уклањање површинских жила треба обавити крајем јуна, почетком јула, што зависи од развијености чокота и климатских услова. Најбоље је жиле уклонити док су још мањег пораста чија дужина се креће 5-6 цм. Ову операцију треба обавити када је облачно време.

Прво се растуре хумке и одстрани земља 4-5 цм испод спојног места, па се помоћу маказа и оштрог ножа све површинске жиле уклоне а затим се млади чокоти поново покрију земљом у виду хумки. Друго уклањање површинских жила обавља се крајем августа. Хумке се поново растуре и уколико су се развиле површинске жиле врши се њихово уклањање.

После другог уклањања површинских жила млади чокоти се не нагрћу земљом да би били изложени сунчевој светлости како би спојно место до краја вегетације што боље очврсло а основа ластара боље сазрела. Уклањање водопија није потребно ако се користе парафинисани лозни калемови. У том случају само се уклањају површинске жиле (брандуси) који избијају из подлоге непосредно испод спојног места.

Дипл.инг.Живомир Николић

ВОЂАРСТВО

ПРАВИЛАН ИЗБОР ЖИВИЋА ЈАГОДЕ ЗА ПОДИЗАЊЕ ЗАСАДА

При сађењу јагоде у широј пракси најбоље се показала летња садња јагоде у јулу и августу. Јагода посађена у јулу и августу код које корен интензивно расте даће у првој години садње високе приносе . Практично се показало дасу ти приноси и до 75% већи код јагоде посађене у јулу месецу него код засада јагоде који су подигнути у периоду августа-септембра месеца.

Из тог разлога приликом заснивања засада на отвореном пољу или у заштићеном простору један од основних предуслова успешне производње је обезбедити здрав садни материјал одговарајуће категорије.

Једногодишњи живићи који се користе за сађење,пожељно је да потичу од селекционисаних , аутентичних и гарантовано здравих матичних биљака.

При избору живића за сађење треба водити рачуна да је централни пупољак уочљив и свеж, коренов систем разгранат и добро развијен. Лисна розета са најмање 3до 4 листа.

У зависности од начина производње постоје следећи типови садница:

- зелене саднице
- расхлађене фриго саднице
- чекајуће саднице (Waitingbed) 18-22cm кореновог врата
- контејнерске саднице :
  - *Minitray контејнер 5x5cm
  - *Trauplant контејнер 9x7cm

Код наших напредних произвођача јагодеуобичајено се користе фриго саднице које се могу добити из увоза а на основу њихове развијености сврстане су у 4 категорије:

- *A ++ пречник корена на средини 14cm, дужина жила изнад 12 cm
- *A + 10 -14cm , 12cm
- *A- 8-10 cm , 10cm
- * A 6-8 cm do 8cm

Садња се мора пажљиво планирати , јер фриго саднице посађене након половине августа не могу до краја вегетацијепотпуно завршити развојни циклус (диференцирање цветних пупољака), што у одређеној мери утиче на смањење родног потенцијала у наредној години.

Дипл.инж.Радомир Бушатовић

ИСХРАНА ЈУНИЦА ОД ЈЕДНЕ ДО ДВЕ ГОДИНЕ СТАРОСТИ

После навршене прве године живота приплодне јунице могу се хранити већином квалитетном кабастом храном уз нешто концентрата.

У условима ограничене исхране, јунице се хране два пута на дан. Поје се исто толико пута, односно онолико пута колико пута се хране. Далеко је боље ако јунице имају воде стално на располагању. Исхрана приплодних јуница у овом добу старости треба да буде умереног интензитета и да обезбеђује дневни прираст од 650 до 750 грама, а прво тељење да буде у узрасту око две године. Самим тим и прво осемењавање, односно оплодња јуница раностасних раса, треба да се обави кад јунице достигну узраст од 14 до 16 месеци и телесну масу 360-380 кг.

Посебна пажња треба да се посвети исхрани јуница које се приближавају узрасту за осемењивање. Како наводе неки аутори, побољшаном исхраном јуница 3-4 недеље пре осемењавања и две три недеље после тога, јунице боље испољавају гоњење (полни жар) и постиже се бољи успех у оплодњи. Побољшање исхране се може остварити храњењем већом количином хране, или укључивањем кабасте хране у оброк, или повећањем удела концентрата у obroку.

Битно је схватити да у целокупном периоду одгоја приплодне јунице не смеју бити у товној кондицији, јер је многобројним испитивањима наших и страних аутора доказано да дебеле јунице имају више проблема при тељењу и проблема са стерилитетом у каснијем периоду, и имају мању животну производњу млека јер краће остају у репродукцији, односно брже се искључују из производње.

Потребе стеоних јуница у хранљивим метријама у првој половини бременитости скоро да нису повећане, јер је плод све до петог месеца стеоности релативно мали, свега негде од 2,5-3 кг. После петог месеца пораст плода је нешто интензивнији, а посебно у осмом и деветом месецу стеоности. Због тога је од изузетног значаја исхрана јуница у последњих 60 дана стеоности.

Поред интензивног пораста плода у последња два месеца стеоности јуницама треба обезбедити хранљиве материје за сопствени пораст и развој, за стварање телесних резерви, као и за развој и припрему вимена за лучење млека после тељења.

Обим повећања и промена obroка на 50-60 дана пред тељене неопходан је и ради привикавања јуница на онај тип obroка са којим ће се хранити после тељења. Постепено се повећава количина концентрата, тако да на 10-15 дана пре очекиваног тељења, јунице могу конзумирати око 4 кг концентрата дневно али то зависи од стања вимена које се мора свакодневно пратити. У случају едема вимена мора се смањити концентрат. Најчешће се на 7-10 дана пред тељење количина сточне хране значајно смањује или чак и искључује из obroка. Количина концентрата се на 2-3 дана пред тељење смањује на 1-2 кг или се потпуно искључује, у зависности од брзине наливања вимена код јуница. На 1 дан пред тељење јуницама се даје само мања количина сена, како би се смањила попуњеност органа за варење и тако олакшало само тељење. Када је у питању вода, јунице је морају имати стално на располагању.

Приближно 2 часа после тељења, првотелкама се даје топао напој од мекиња, а након тога и мања количина сена. Наредних дана количина се постепено повећава, а у оброк се уводе хранива, тако да се 7-10 дана по тељењу првотелкама даје храна која стимулативно делује на конзумирање. Количина хране и даље се повећава тако да најдаље 3-4 недеље по тељењу треба да достигне ону вредност која одговара стварним потребама првотелки.

Треба напоменути да ју у исхрани приплодних јуница од велике важности коришћење пашњака, па макар они и не обезбеђивали задовољавајући квалитет исхране, али је кретање и боравак на сунцу и чистом ваздуху од великог утицаја на здравље приплодних јуница.

Дипл.инг. Драган Гуњак

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 29.6.– 5.7.2015. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	120	120		110	85
Breskva (Peach)	55	80	55	50	90
Grejpfrut (Grapefruit)	160	160			
Jabuka-Ajdared (Apples-Idared)	100		90	100	
Jabuka-Z. delišes (Apples-G.delishes)	100		100		
Jabuka-G.Smit (Apples-G.Smith)	110	110	100	110	
Jagoda (Strawberry)	180				
Kajsija (Apricot)	90	150	100	90	
Kruška (Pear)	80		90	80	100
Limun (Lemon)	170	200		170	190
Malina (Raspberry)	280				400
Nektarina (Nectarine)	60	80	60	60	90
Orah (Walnut)	1200			1100	1000
Pomorandža (Orange)	110	120		110	
Trešnja (Sweet cherry)	200	180		150	
Višnja (Cherry)	100			100	80

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Boranija-žuta (String beans yellow)	120		70	110	80
Brokoli (Broccoli)	100			100	
Dinja (Melon)	35		45	35	40
Karfiol (Cauliflower)	50		70	50	60
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	30		17	25	35
Krompir (Potato)	40	25	30	35	25
Kupus (Cabbage)	12	10	9	12	20
Lubenica (Watermelon)	35		35	25	35
Luk beli (Garlic)	200		170	180	50
Luk-cmi (Onion)	30	35	35	25	35
Paprika-babura (Pepper-babura)	50	100		50	
Paprika-šilja (Pepper-silja)	80	100	70		120
Paradajz (Tomato)	55	50	40	50	60
Pasulj-beli (Beans white)	200	200	230		
Patlidžan (Eggplant)	70				
Tikvice (Zucchini)	25	30	25	25	20
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	25			25	30
Šargarepa (Carrot)	40	30	50	40	60

